

รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ*
THE DEVELOPMENT MODEL OF MORAL SCHOOL ADMINISTRATION
OF THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
IN THE NORTHERN REGION

ชาญชิต ทัพพมีย์

Chanchit Tupmee

วิทยา จันทร์ศิลา

Vithaya Jansila

สธิพร ชาวนชัย

Sathiraporn Chaowachai

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University, Thailand

E-mail: tupmee.ch@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ โดยใช้การวิจัยและพัฒนา แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 โรงเรียน 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และ 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม เกี่ยวกับด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ จากกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ มี 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบที่

* Received 17 July 2022; Revised 26 July 2022; Accepted 29 July 2022

1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยคณะกรรมการ และวิธีการพัฒนาคุณธรรม องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ มี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการพัฒนา และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ ประกอบด้วย ผลที่เกิดกับครู และผลที่เกิดกับผู้เรียน องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา, โรงเรียนคุณธรรม, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were to develop the development model of moral school administration of the Primary Educational Service Area Office in the Northern Region. The research were divided into three stages; the first stage is studying guidelines for the development model of moral school administration of the Primary Educational Service Area Office in the Northern Region and the resources including documents and 3 schools with good practice. The second stage is creating and verifying the appropriateness of the development model of moral school administration and the group of informants consisted of 9 experts who had experience in driving moral schools and they are chosen by a specific method. The third stage is the assessment of the development model of moral school administration on the possibilities and usefulness from the sample with stratified random sampling administration by 254 school administrators. The tools used in this study were: interviewing form, group conversation recording form and questionnaires that checked the correctness of the content and use of language by 3 experts and data analysis by content analysis, mean and standard deviation. The finding of this research found that the development model of moral school administration of the Primary Educational Service Area Office in the Northern Region consisted of 6 components and success conditions; the first component is the propose of the model, the second component is the principle of the Model, the third component is import factor of the model that consists of committee and methods to develop Model, the forth component is the process that consists of

4 steps; 1) setting moral goals 2) the preparation 3) performance to develop and 4) evaluation, the fifth component is resultant that consists of teachers and students and the last component is the assessment guidelines and success conditions. And the results of the evaluation of the moral school administration development model revealed that the possibility aspect is at a high level, and the usefulness is at the highest level

Keywords: Development Model, Moral School, The Primary Educational Service Area Office

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันเรื่องคุณธรรม จริยธรรมนับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ได้รับการกล่าวถึงกันมากในหลายลักษณะ เมื่อเกิดความสับสนวุ่นวายในสภาพสังคมที่ขาดความสงบสุขอันเนื่องมาจากความประพฤติ หรือการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของบุคคลบางกลุ่มในสังคม มักจะมีการวิพากษ์ วิจารณ์ และกล่าวโทษกันว่า เป็นเพราะขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดความมีน้ำใจ มีความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้น จนทำให้เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาความเสื่อมทางคุณธรรม จริยธรรมของประชาชน โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแต่งกายที่นิยมตามแฟชั่น การดำรงชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อ ฟูมเฟื่อย รักความสบาย ไม่มีความอดทน ไม่มีความนิยมในการทำงานหนักเพื่อความมั่นคงของชีวิต การใช้ภาษาไม่ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ รวมถึงมีพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบต่อสังคมไทย และสังคมโลก ได้แก่ พฤติกรรม การบริโภคทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ส่งผลกระทบถึงภาวะโลกร้อน และส่งผลให้นักเรียน และเยาวชนไม่สามารถปรับตัว ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้ จึงทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ไม่พึงประสงค์ นักเรียนเกิดปัญหาด้านขาดคุณธรรมจริยธรรม เช่น การทุจริตในการสอบ การขาดความรับผิดชอบ ฟุ้งตนเองได้น้อย ติดเกม อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลให้ยากต่อการเสริมสร้าง และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, 2555) จึงทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดวัตถุประสงค์ มุ่งให้มีการวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี 2) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน 3) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน จากผลการสำรวจประเด็นความรุนแรงของปัญหาวิกฤตด้านคุณธรรมของผู้เรียน พบว่า นักเรียนบางส่วนขาดความมีระเบียบวินัย เข้าห้องเรียนไม่ตรงเวลาการแต่งกายไม่ถูกระเบียบ ปฏิบัติตามข้อตกลงและกติกาของโรงเรียนและห้องเรียนไม่ได้ ขาดความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ส่งงานตามกำหนด ไม่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งของเครื่องใช้ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีการเสียสละ และไม่มีสัมมาคารวะ (ศูนย์คุณธรรม(องค์การมหาชน) และศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า), 2559) ซึ่งกล่าวมานี้ เป็นปัญหาของสร้างเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ที่ขาดความชัดเจนของแนวทางในการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ หน้าที่ของโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีความชัดเจน การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน คุณธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับความคิดและจิตใจที่ต้องดึงมาของคน มีลักษณะเป็นนามธรรม ส่วนจริยธรรมเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายใน ให้เห็นเป็นรูปธรรมบุคคลที่เกี่ยวข้องอาจรับรู้พฤติกรรมเดียวกัน หรือแตกต่างกัน ซึ่งบางคนเห็นว่ายอมรับได้บางคนอาจเห็นว่าเป็นปัญหา (ประภัทร์ กุดหอม, 2560)

ดังนั้น ปัญหาความเสื่อมทางคุณธรรมจริยธรรม จำเป็นต้องให้การศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างคนระบบใหม่ โดยใช้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของคุณธรรม ตระหนักรู้ถึงการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ที่ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในหมวด 1 มาตรา 6 ให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในมาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ รวมถึงมาตรา 24 (4) ที่กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ไว้ทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

จากการดำเนินการของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรมที่ผ่านมา ยังไม่สามารถ บริหารจัดการให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย จากคุณธรรมของผู้เรียนที่ปรากฏอย่างชัดเจนได้ ประกอบกับ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ที่ว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม 3) มีงานทำ - มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี รวมถึงแนวปฏิบัติในเรื่อง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม ได้แก่ 1) รู้จักแยกแยะ ผิด - ชอบ ชั่ว - ดี 2) ปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม 3) ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี สิ่งชั่ว และ

4) ช่วยกันสร้าง คนดีให้บ้านเมือง (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2560) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ที่จะส่งผลให้ครูและนักเรียนเกิดคุณธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมด้วยการสังเคราะห์เอกสารแหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยนำแบบสังเคราะห์เอกสารนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษาหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่า และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ด้วยการศึกษารูปแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนคุณธรรม จากโครงการโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือมูลนิธิยุวสถิรคุณ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม โดยผู้วิจัยนำผลการศึกษานวการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมด้วยตนเอง และนำร่างรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในเบื้องต้น จากนั้นนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม และจัดทำร่างรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมในการตรวจสอบความเหมาะสมรูปแบบเป็นการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ การพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม โดยการจัดสนทนากลุ่ม โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารและการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม จากนั้นนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ตามฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบการบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม มาเป็นกรอบในการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจความตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษาหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่า IOC และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ

ในการประเมินรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรมไม่น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 724 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม ที่ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามจังหวัด จำนวน 254 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของ

ผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละจังหวัด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางเครชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษาหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่า IOC และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ 2) หลักการ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ 5) ผลลัพธ์ 6) แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ พบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ เพื่อพัฒนาครูให้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบอาชีพครูและเสริมสร้างจริยธรรมในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน โดยเน้นความคิดเชิงระบบและผ่านโครงการคุณธรรม และเพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาคุณธรรมโดยใช้หลักการทรงงาน หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความเป็นเจ้าของด้วยความภาคภูมิใจ

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการทรงงาน หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความเป็นเจ้าของด้วยความภาคภูมิใจ

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ได้แก่ องค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมและหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม 2) วิธีการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ได้แก่ ครูและนักเรียน

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดคุณธรรมเป้าหมายโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการพัฒนาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และ ประสิทธิผล ในการดำเนินงาน คือ 1) ครู ได้แก่ ความเป็นครูมืออาชีพ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม 2) ผู้เรียน ได้แก่ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการประเมินผลผลิต 2) ประเด็นการประเมิน 3) วิธีการประเมิน และ 4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ และเป็นแบบอย่างที่ดี และ 2) การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมต้องร่วมมือกันทั้งโรงเรียน โดยดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีฉันทามติว่ามีความเหมาะสม

ผลการประเมินความความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ

รายการประเมิน	ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.16	0.47	มาก
องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ	4.27	0.56	มาก
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า	4.33	0.50	มาก
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ	4.29	0.46	มาก
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์	4.38	0.42	มาก
องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน	4.19	0.52	มาก
เงื่อนไขความสำเร็จ	4.22	0.41	มาก
เฉลี่ย	4.26	0.42	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ

รายการประเมิน	ระดับความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.55	0.43	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ	4.51	0.44	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า	4.51	0.52	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ	4.56	0.55	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์	4.42	0.61	มาก
องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน	4.56	0.54	มากที่สุด
เงื่อนไขความสำเร็จ	4.65	0.40	มากที่สุด
เฉลี่ย	5.53	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ 2) หลักการ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ 5) ผลลัพธ์ 6) แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แนวทางที่ได้เกิดจากการดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ค้นพบหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาการบริหารงานจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับด้านการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทำให้เกิดความกระจ่างด้านหลักการปฏิบัติ และแนวทางที่ชัดเจนผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ พบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ เพื่อพัฒนาครูให้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอาชีพครู และเสริมสร้างจริยธรรมในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยเน้น ความคิดเชิงระบบ และผ่านโครงงานคุณธรรม และเพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาคุณธรรมโดยใช้หลักการทรงงาน หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความเป็นเจ้าของด้วยความภาคภูมิใจ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมนั้นจำเป็นต้องพัฒนาครูและนักเรียนควบคู่ไปพร้อมกัน หากมีการกำหนดเป้าหมายที่

ชัดเจนโดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมจะสามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ ที่กล่าวว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน จะเน้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่พัฒนากระบวนการคิดเชิงระบบและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ความดีงามจากการลงมือปฏิบัติจริง มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล เป็นการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนใฝ่หาความรู้เพื่อแก้ไขปัญหา และการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อให้สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้บรรลุผลสำเร็จ โดยการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ความสามารถในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและสามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแบบองค์รวมได้ (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการทรงงาน หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความเป็นเจ้าของด้วยความภาคภูมิใจ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมนั้นเป็นกระบวนการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมได้มีส่วนช่วยเหลือระหว่างกันด้วยความเต็มใจ เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยทุกฝ่ายมีหน้าที่ในความรับผิดชอบร่วมกัน จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในงานที่ทำร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ กล่าวถึง หลักการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมไว้ว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน ส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น พัฒนาโรงเรียนคุณธรรมยังมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคนที่ ต้องระบุดจากข้างใน รวมถึงการตระหนัก และสำนึกในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนากระบวนการคิดเชิงระบบและใช้โครงการคุณธรรม เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ความดี ความงามจากการลงมือปฏิบัติจริงและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมด้วยความภาคภูมิใจ (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการ ได้แก่ องค์ประกอบของคณะกรรมการ และหน้าที่ของคณะกรรมการ 2) วิธีการพัฒนาคุณธรรม ได้แก่ ครูและนักเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในฐานะเป็นระบบทางสังคม ที่ประกอบไปด้วยนโยบายของโรงเรียน วัฒนธรรมของโรงเรียน หลักสูตรแกนกลางและรายวิชาที่เรียนพฤติกรรมและวิธีการสอนของครู พฤติกรรมและวิธีการเรียนของนักเรียน สื่อการเรียนการสอน กระบวนการวัดและประเมินผล ปัจจัยนำเข้าป้อนและการมีส่วนร่วมของชุมชน การนิเทศ กำกับ ติดตาม ทักษะความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อและการกระทำของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยนำเข้าหรือเงื่อนไขที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับ มนตา ตุลย์เมธการ และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่องการสังเคราะห์

องค์ความรู้กระบวนการขยายผลโรงเรียนคุณธรรมในส่วนภูมิภาคและการประเมินผลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมให้ประสบผลสำเร็จไม่ควรใช้การสั่งการหรือบังคับให้ทำแต่ผู้บริหาร ครู นักเรียนแกนนำ ต้องหาวิธีการที่ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน และพร้อมที่จะทุ่มเทร่างกาย แรงใจ และร่วมมือกันในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนด้วยความเต็มใจ (มนตา ตุลย์เมธการ และคณะ, 2560) องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดคุณธรรมเป้าหมายโดยการมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมการโดยการมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วม และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลโดยการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมเป็นการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการที่มีขั้นตอนชัดเจน สามารถปฏิบัติงานร่วมกันทั้งโรงเรียน (ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้เสีย) ดำเนินงานด้วยการมีส่วนร่วมและความเต็มใจ จะทำให้ทุกคนได้มีโอกาสในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริงและจะทำให้เกิดโรงเรียนคุณธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ จันทิรา ทวีพลายนต์ ที่ได้ศึกษาการจัดการศึกษาแบบคุณธรรมนำความรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนสัตยาไส กล่าวไว้ว่า การใช้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ ทุกฝ่าย การดำเนินงานจะมีการกำกับ ติดตาม การประเมินการทำงานทุกสัปดาห์ โดยผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ และรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ทั้งนี้ จุดเริ่มต้นที่โรงเรียนใช้ดำเนินงานคือ การสร้างความตระหนัก และเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนให้แก่บุคลากรทุกคน (จันทิรา ทวีพลายนต์, 2558) องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และประสิทธิผลในการดำเนินงาน คือ 1) ครู ได้แก่ ความเป็นครูมืออาชีพ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม 2) ผู้เรียน ได้แก่ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ อุดมการณ์คุณธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นมีกระบวนการแปรสภาพ ดำเนินการตามทฤษฎีระบบจึงเป็นประโยชน์ในการบริหารเป็นอย่างมากแนวคิดนี้จะช่วยให้การวิเคราะห์การปฏิบัติงาน หรือการบริหารการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ และยังช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเน้นด้านสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ลูนันเบิร์ก และออสติน (Lunenburg, Fred C. & Ornstein, Allan C.)กล่าวว่า ผลลัพธ์ เป็นกลไกที่สำคัญระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพความสำเร็จที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผลลัพธ์ ซึ่งประกอบด้วย ผลการดำเนินงานของครู การเจริญงอกงามของนักเรียนและบุคลากร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับฝ่ายบริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทัศนคติของนักเรียนต่อสถานศึกษาและความพึงพอใจในงานบุคลากร เป็นต้น (Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C., 2012) องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน ประกอบด้วย 1)

คณะกรรมการประเมิน 2) ประเด็นการประเมิน 3) วิธีการประเมิน และ 4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการประเมิน ประเด็นการประเมิน วิธีการประเมิน และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพบริบท การประเมินจึงเป็นหัวใจของการรับรองความสำเร็จ คุณภาพของการประเมินจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการให้คำรับรองที่เชื่อถือได้ ความเชื่อถือได้ในการประเมินเกิดจากขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน ประเมินที่ทำตามหลักการ ดังที่ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ ระบุถึงโรงเรียนมีคุณธรรมอัตลักษณ์ทำหน้าที่เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม มีโครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติ รวมทั้งการสร้างแบบอย่างที่ดี การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม และการบูรณาการคุณธรรมในชั้นเรียนครบทุกประการแล้ว โรงเรียนต้องจัดทำผลการประเมินผล เพื่อให้ทราบผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือไม่ (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) และเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ และเป็นแบบอย่างที่ดี และ 2) การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมต้องร่วมมือกันทั้งโรงเรียนโดยดำเนินงาน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้นำ และเป็นแบบอย่างที่ดี จะส่งผลให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นและตัดสินใจ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยความยุติธรรม บุคลากรมีความทุ่มเท ตั้งใจทำงานตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนด และบริหารจัดการของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม เห็นความสำคัญความตระหนักร่วมกันและมีส่วนร่วมของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ พบว่า มีความเหมาะสม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินการวิจัยได้ดำเนินงานยกร่างรูปแบบโดยใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ทำให้ได้ร่างรูปแบบที่สอดคล้องกับสภาพการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ชัดเจน อีกทั้ง การพัฒนารูปแบบยังดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตามหลักการในการพัฒนารูปแบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนาตามลำดับ ซึ่งเป็นการดำเนินการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธ์ ที่ได้กล่าวถึง การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันตามลำดับกล่าวคือ ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานในขั้นตอนหนึ่ง ๆ จะได้รับการนำไปใช้สำหรับดำเนินงานในขั้นตอนต่อ ๆ ไป ทั้งนี้ ในแต่ละขั้นตอนมิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด แต่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน (รัตนะ บัวสนธ์, 2562) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนี้ ผู้วิจัยดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยยกร่างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน โดยการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพสถานการณ์ต่าง ๆ กำหนดองค์ประกอบในรูปแบบ ผู้วิจัยคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นแล้วปรับปรุง เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม ขั้นที่ 2 การประเมินรูปแบบเพื่อทดสอบดูความเหมาะสมจากแนวคิดดังกล่าว ตาม

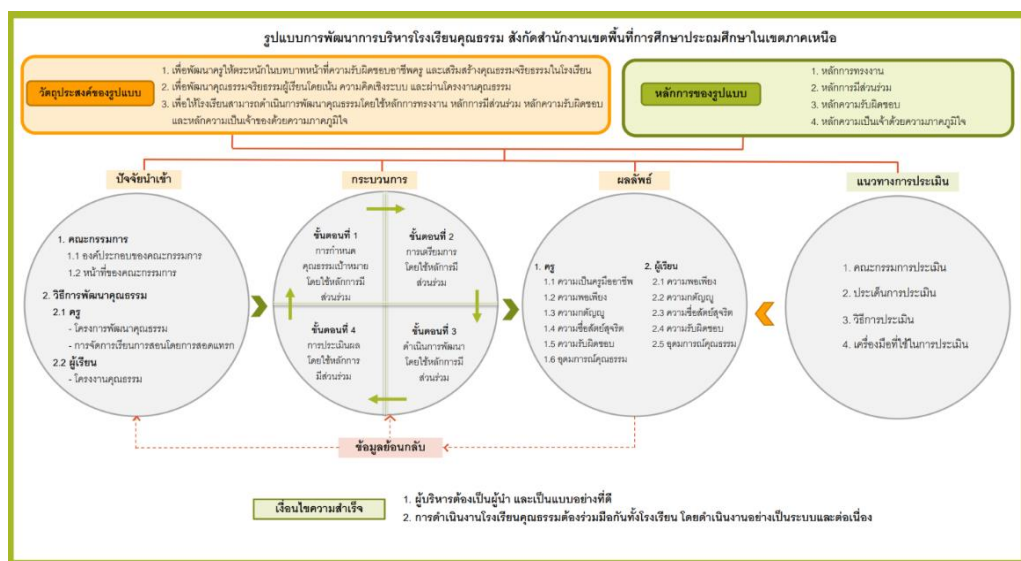

ขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบที่เป็นหลักใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจความคิดเห็น การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น การออกแบบรูปแบบ และการตรวจสอบ

ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในการพัฒนารูปแบบผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบ ที่มีองค์ประกอบที่มีความเชื่อมโยง ทั้งวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ ระบบงานและกลไกของรูปแบบ วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และแนวการประเมินรูปแบบ ซึ่งมีการอธิบายวิธีการดำเนินงานที่เข้าใจง่าย มีความชัดเจน ที่แสดงให้เห็นถึงเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมที่ชัดเจน จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตตภา เบ็ญจาธิกุล ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (จิตตภา เบ็ญจาธิกุล, 2557)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย สามารถนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม

สรุปได้ว่า เมื่อเกิดรูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่มีคุณภาพ บนเงื่อนไขความสำเร็จ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ และการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมต้องร่วมมือกันทั้งโรงเรียน โดยดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจะส่งผลให้ครู และนักเรียนบรรลุพฤติกรรม บ่งชี้เชิงบวก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ พบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ และเป็นแบบอย่างที่ดี และ 2) การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมต้องร่วมมือกันทั้งโรงเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1) ควรมีการจัดประชุมร่วมระหว่างกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนและผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและแนวปฏิบัติในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนในภาพรวม 1.2) ควรพัฒนาครูทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อให้ครูทุกคนในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจโครงการโรงเรียนคุณธรรม สามารถเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างทางคุณธรรมให้กับนักเรียนและสังคม 1.3) ควรให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้นำชุมชน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรม 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบความร่วมมือการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.2) ควรวิจัยและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. (2560). 20 ปี กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (พ.ศ. 2540 - 2560). กรุงเทพมหานคร: กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ.
- จันทรา ทวีพลายนต์. (2558). การจัดการศึกษาแบบคุณธรรมนำความรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนสัตยาไส. ใน หลักรัฐศาสตร์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.
- ฐิตาภา เบี้ยจาดิกุล. (2557). รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- ประภัทร์ กุดหอม. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมตามแนวคิดเมตาคอนิชั่น และการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มนตา ตูลย์เมธการ และคณะ. (2560). การสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการขยายผลโรงเรียน คุณธรรม จริยธรรมในส่วนภูมิภาค และการประเมินผลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2562). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) และศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า). (2559). โครงการสำรวจสถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทยภาคกลาง. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุณธรรม(องค์การมหาชน).
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). บทเส้นทางสร้างคนดี. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2555). รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่าง ๆ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (2012). Educational Administration: Concepts and Practices. (6th Edition) United States of America, Ohio: Wadsworth.